

یوهان اشتراوس به آن دسته کوچک از آهنگسازان بزرگ تعلق دارد که در زمان حیات شاهد موفقیت های بزرگ خود بود و بارها به عناوین مختلف در برابر هزاران تماشاگر برای او جشن گرفتند.

یکی از جشن های بزرگ در روزگار اشتراوس به سال ۱۸۹۲ بود که به مناسبت پنجاهمین سال نخست کنسرت او در دومایر Dommayer نامید هیتسینگ وین برپا شد. یکی از جراید وین سخنرانی کوتاه یوهان اشتراوس را که بمناسبت این جشنواره بیان کرده بود چنین می نویسد:

«آقایان محترم: (پس از اندکی سکوت) من سخنران

نیستم. افتخاری را که امروز نصیب من شده به گذشتگان خود مدیونم (تحت تأثیر احساسات) به پدرم و به یوزف لانر، (J. Lanner) آنها بودند که به من آموختند چگونه می توانم این موفقیت را کسب کنم. تنها امکان من این بود که فوراً کار آنها را گسترش دهم.

این تنها کار من بود، کار کوچک من (صدای فریاد جمعیت)، از شما خواهش می کنم به همان اندازه که استحقاق دارم از من قدردانی کنید. من احساس می کنم که بیش از حد به من افتخار داده می شود. (پس از کمی سکوت) ... من خیلی صحبت کردم ... دیگر چیزی ندارم

یکصد و هفتاد و چهارمین سال تولد یوهان اشتراوس بمناسبت

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال بین المللی علوم انسانی

روی

دانوب

موسیقی در جهان

زیبای آبی

- پروفیسور ابرهارد وورتل
Eberhard warzel
- ترجمه: دکتر سعدی حسنی

بگویم» (صدای تحسین و فریاد براوو)

این بیان حقیقی با شکسته نفسی یک هنرمند بزرگ است که اهمیت یوهان اشتراوس را در تاریخ موسیقی روشن می کند. «او کامل کننده یک فورم موسیقی است که دوست سال در این جهان آشفته دوام کرده و هنوز هم با وجود تحولات فورم رقص بعد از سالهای ۱۹۲۰ دارای ارزش شایسته در جهان موسیقی و رقص است. موسیقی آهنگسازی که خود هیچگاه به آهنگ والس نرقصیده است.

امروز هم میلیونها مردم با وسایل ارتباطی به موسیقی او گوش می دهند. اما در زمان یوهان اشتراوس نیز که هنوز

وسایل ارتباط جمعی وجود نداشت یک والس شاهکار آفرینش های زمان خود شد: «الس دانوب» و چون اشتراوس رنگ ها را درست تشخیص نمی داد آنرا «دانوب زیبای آبی» نامید. (باید دانست که دانوب در هیچ موقع از سال آبی و زیبا نیست. مترجم). او هرگز تصور نمی کرد با این والس به چنان موفقیتی دست یابد که به مناسبت بیست و پنجمین سال ایجاد این والس در سراسر پراثر (محل ای از وین) جشنی بگیرند و کلیه ارکسترهای نظامی وین در آن شرکت جویند.

هفت سال بعد وقتی یوهان اشتراوس وفات یافت ادوارد

شرکت مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هانسلیک E. Hanslik متقدموسیقی دریاره او نوشت : ...
از میان صلحا والس معروف تنها یکی از آنها «دانوب آبی» را
نام ببریم که به بالاترین درجه شهرت رسیده است.
همانطوری که سالها پیش هم نوشته بودم کافی است سه نت
اول آن در رماژور به صدا درآید تا همه چهره ها گشوده
شود».

والس های اشتراوس در حقیقت مجموعه ای از چهار یا
پنج والس کوچک تر است که اغلب دارای یک مقدمه گاهی
طولانی ستفونیک است.

والس دانوب آبی نمونه کاملی از والس های اشتراوس
است و چنین ساخته شده است :

۱- مقدمه در لاماژور (در حقیقت درجه پنجم تونالیت
اصلی) و وزن ۶/۸ شروع می شود و شامل آهنگ تغییر یافته
نخستین والس است و به وسیله یک گذرگاه Passage به رتم
اصلی ۳/۴ تبدیل می شود و به کمک یک سپتاکورد، به
تونالیت اصلی و ماژور وارد می گردد.

- ۰) والس شماره ۱ دارای آهنگ a
- ۰) ۳۲ میزان) در رماژور و آهنگ b
- ۰) ۱۶ میزان) در لاماژور است که تکرار می شود.
- ۰) والس شماره ۲ دارای مولدی C1
- ۰) ۱۶ میزان)، d (۱۶ میزان) در سی بمل و نغمه C2

است.
۰) والس شماره ۳ دارای آهنگ e (۱۶ میزان)، ۴ (۱۶
میزان) و تکرار آن در سل ماژور است.
۰) گذرگاه به والس شماره ۴ که دارای نغمه g (۱۶

میزان) و h (۱۶ میزان) در فاماژور و تکرار آست.
۰) گذرگاه به والس شماره ۵ که دارای آهنگ i (۱۶
میزان) و k (۳۲ میزان) در لاماژور و تکرار است.
۰) کودا (قسمت انتهایی) ابتدا با تم والس سوم (e) آغاز
می شود و بعد به قسمتی از والس دوم (c) می رسد. پس از
یک ملودی گذرنده در مینور با والس چهارم (g) به تم اصلی
والس اول منتهی می گردد.

یوهان اشتراوس این والس را که اصلاً برای آواز جمعی و
ارکستر نوشته بود به «انجمن خوانندگان وین» تقدیم کرد و
آنها در ۱۵ فوریه ۱۸۶۷ در تالار دیانا (محل امروز دیاناباد) به
اجرا درآوردند. متن اشعار آن را افسر پلیس یوزف وایل
ساخته و با این مطلب شروع می شد:

وینی ها شاد باشید، Wiener seid froh، چطور
oho, wieso? یوهان اشتراوس این اشعار بی معنی و جلف
را برای والس بزرگی که پایه مشهورترین والس جهان شود
گذاشت.

بعدها در سال ۱۸۸۹ فرانس گرنرت با اجازه اشتراوس
اشعار دیگری برای آن ساخت که باز هم خیلی بهتر از اشعار
«جناب سروان» نبود. خوشبختانه والس به صورت ارکستری
شهرت جهانی پیدا کرد.

از ۴۷۹ اثر که از اشتراوس باقی مانده نه تنها والس ها
بلکه رقص های دیگر مانند کادریل، پولکا و مارش های
متعدد او هیچیک نتوانست شهرت «مارش رادتسکی» اثر
یوهان اشتراوس، پلرش را کسب کند.
اما یوهان اشتراوس از جانب دیگر استاد بزرگ اپرت

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نام می برد: رکویم آلمانی (اثر خود او) و اپرت شب پره. برامس درباره اشتراوس می گفت: «او یکی از همقطاران نادر من است که برایش احترام فوق العاده ای قائلم. او همیشه یک چیز تازه دارد.»

درست در نقطه مقابل اشتراوس که آهنگساز موسیقی سبک است ریشارد واگنر قرار گرفته بود و واگنر در آلمان جام شراب را همیشه به سلامتی «آهنگسازان کلاسیک ما از یوهان سباستیان باخ تا یوهان اشتراوس» سر می کشید. و یکبار هم درباره اشتراوس گفته بود:

«او دارای مستعدترین مغز موسیقایی است که تاکنون به آن برخوردیم.»

اما یوهان اشتراوس درباره آثار خود در سال ۱۸۶۴ چنین گفته بود: «من شکوفایی استعداد خود را به شهر خودم وین مدیونم. شهری که تمام قدرتم از آن ریشه می گیرد، در آن فضایی که نغمه ها پراکنده است، گوشم می شنود، در قلبم می نشیند و دستم آن را می نویسد. این شهر ترانه ها و زندگی آرام، شهر زنان زیباست که هر هنرمند را محظوظ می کند. وین قلب کشور برخوردار از لطف الهی و زیبای ما اطریش است.»

روز چهارم ژوئن ۱۸۹۹ درست پنجاه سال بعد از مرگ یوهان اشتراوس پدر، یوهان اشتراوس پسر درگذشت. و به این طریق بار دیگر زندگی پرافتخار یکی از آهنگسازان شادی آفرین جهان خاموش شد. نام او به تاریخ سپرده شد و تا زمانی که دنیا باقی است آثار او برای جهانیان مظهر لطف و شادمانی است.

است. او در این زمینه ۱۶ اپرت ساخت. چه کسی اپرت «دستمال ملیله دوزی ملکه» را می شناسد؟ اما همه والس معروف «گل سرخ جنوبی» از این اپرت را می شناسند. چه کسی می داند که پولکای معروف اشتراوس در صحنه شکار اپرت «کالیوسترو در وین» شنیده می شود؟ تنها سه اپرت از یوهان اشتراوس هنوز روی صحنه می آید: «شب پره» (۱۸۷۴)، «شی در ونیز» (۱۸۸۳) و «بارون کولی» (۱۸۸۵).

اپرت شب پره Fledermaus بدون شک بیش از هر اثر دیگری اپرت وینی است و اگر آن را از نظر نمایشی نقطه مقابل نمایش هاملت قرار می دهند مبالغه نکرده اند.

یوهانس برامس آهنگساز آلمانی که دست رد بر روی همه می گذاشت برای بهترین نمونه موسیقی همیشه از دو آهنگ

مجموعه انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علمی علوم انسانی